

QADRIYATLARNING IJTIMOY MA'NAVY AHAMIYATI

Jabborova Sayyoraxon Muhammadqobilovna

Andijon davlat Pedagogika instituti Milliy g'oya ma'naviyat
asoslari va huquq ta'limi kafedrası o'qituvchisi

Hakimova Gulyora Adaxamjon qizi

Pedagogika fakulteti Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi
206-guruh talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada qadriyatlarning jamiyatdagi ijtimoiy-ma'naviy ahamiyati yoritilgan bo'lib, ularning inson tarbiyasida, milliy o'zlikni anglashda va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashdagi o'rni tahlil qilinadi. Qadriyatlar nafaqat ajdodlardan meros bo'lib kelgan boy ma'naviy xazina, balki bugungi kunda yosh avlodni barkamol inson qilib tarbiyalashda muhim vosita sifatida namoyon bo'lmoqda. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev ta'kidlaganidek: “Ma'naviyat – bu bizning hayotimizning mazmuni va maqsadi, yuragimizning ovozi, xalqimizning ruhiy quvvati, buyuk kelajagimizning poydevoridir.”¹ Ushbu fikr zahirida qadriyatlarning jamiyat taraqqiyotidagi asosiy omil ekani mujassam. Maqolada milliy va umuminsoniy qadriyatlarning uyg'unligi, ularni zamonaviy sharoitlarda yoshlar ongiga singdirish yo'llari haqida fikr yuritiladi. Shuningdek, ma'naviyatni mustahkamlash orqali ijtimoiy barqarorlikka erishishning zamonaviy yondashuvlari ham ochib beriladi.

Kalit so'zlar: qadriyatlar, ma'naviyat, ijtimoiy barqarorlik, milliy o'zlik, yoshlar tarbiyasi, ma'naviy qadriyatlar, Prezident fikrlari, ma'naviy yuksalish, zamonaviy jamiyat, milliy g'urur.

Annotation: This article explores the social and spiritual significance of values in society, focusing on their role in upbringing, national identity, and social stability. Values are not only a heritage passed down from ancestors but also serve as a vital tool in educating the younger generation today. As President Shavkat Mirziyoyev stated: “Spirituality is the essence and purpose of our life, the voice of our hearts, the spiritual strength of our people, and the foundation of our great future.” This statement reflects the idea that values are a fundamental factor in the development of society. The article discusses the harmony between national and universal values, as well as ways to instill them into the consciousness of youth in modern conditions. Contemporary approaches to strengthening spirituality and ensuring social harmony are also examined.

Keywords: values, spirituality, social stability, national identity, youth upbringing, spiritual values, presidential views, spiritual development, modern society, national pride.

¹ Shavkat Mirziyoyev. Yangi O'zbekiston – inson qadriini ulug'laydigan jamiyat. -T.: “O'zbekiston” <2021, 43-bet,

Аннотация: В данной статье рассматривается социально-духовное значение ценностей в обществе, их роль в воспитании, формировании национального самосознания и обеспечении социальной стабильности. Ценности — это не только духовное наследие предков, но и важнейший инструмент воспитания молодого поколения в современности. Как отметил Президент Шавкат Мирзиёев: «Духовность — это смысл и цель нашей жизни, голос нашего сердца, духовная сила нашего народа и основа нашего великого будущего». Эти слова отражают суть того, что ценности являются важнейшим фактором развития общества. В статье освещается гармония национальных и общечеловеческих ценностей, а также пути их внедрения в сознание молодежи в современных условиях. Также рассматриваются современные подходы к укреплению духовности и обеспечению общественной стабильности.

Ключевые слова: ценности, духовность, социальная стабильность, национальное самосознание, воспитание молодежи, духовные ценности, взгляды президента, духовное развитие, современное общество, национальная гордость.

Kirish: Har qanday jamiyat taraqqiyoti, avvalo, uning ma'naviy-axloqiy tamoyillariga, qadriyatlar tizimiga, tarixiy xotira va madaniy merosga munosabati bilan belgilanadi. Qadriyatlar – bu xalqning asriy tajribasi, ma'naviy dunyosining ajralmas qismi bo'lib, ijtimoiy ong, milliy o'zlik, urf-odat va axloqiy me'yorlar orqali avloddan-avlodga o'tib boradi. Bugungi kunda, ayniqsa, yosh avlod qalbida mustahkam hayotiy pozitsiya, fuqarolik pozitsiyasi shakllanishida qadriyatlarning o'rni beqiyosdir.

Prezident Shavkat Mirziyoyev bu borada shunday deydi: “Yangi O‘zbekistonda biz ma'naviy yangilanish va xalqimizning qadimiy qadriyatlariga tayanib, yangicha tafakkur egalarini voyaga yetkazishni maqsad qilganmiz”². Ushbu fikrdan anglashiladiki, qadriyatlar – bu nafaqat tarixiy boylik, balki hozirgi zamon taraqqiyoti va ma'naviy tiklanishning ham negizidir.

Tarixdan ma'lumki, o'z qadriyatiga tayangan jamiyatlar tanazzulga uchramagan. Masalan, o'zbek xalqining mehmondo'stligi, kattalarga hurmat, halollik, mehnatsevarlik, mehr-oqibat kabi qadriyatlari ming yillar davomida shakllangan bo'lib, bu xususiyatlar bugungi kunda ham ijtimoiy hayotda o'z ahamiyatini yo'qotmagan. Shuning uchun ham Prezidentimiz ko'p marotaba ma'naviyatni rivojlantirish, qadriyatlarni asrash haqida to'xtalar ekan, bunday deydi: “Hech qanday tashqi kuch, ilg'or texnologiya yoki iqtisodiy resurslar xalqimizning yuragida

² Shavkat Mirziyoyev. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. – T, “O‘zbekiston”, 2022, 17-bet.

yashayotgan ma'naviyat, vijdon, halollik va or-nomusdek ulug' tushunchalarning o'rnini bosa olmaydi”³.

Zamonaviy taraqqiyot, axborot xuruji, ommaviy madaniyat va g'arblik hayot tarzining tez sur'atlarda tarqalishi fonida yoshlar qalbini o'zimizga xos, mustahkam milliy qadriyatlar bilan boyitish, ularni zamonaviy ruhda targ'ib etish har qachongidan ham muhim vazifadir. Aks holda, yoshlarning ongida begona g'oyalar ildiz otishi, ma'naviy bo'shliq paydo bo'lishi mumkin. Shu boisdan ham qadriyatlar faqat o'tmish yodgorligi emas, balki istiqbolga yo'naltiruvchi ma'naviy mezondir.

Asosiy qism: Qadriyatlar har bir jamiyatning tarixiy, madaniy va ma'naviy taraqqiyotini belgilovchi asosiy mezonlardan biridir. Ular xalqning ruhiy dunyosi, orzu-intilishlari, hayotga bo'lgan munosabati, e'tiqodi va axloqiy qarashlarini shakllantiradi. Ayniqsa, bugungi globallashtirish davrida qadriyatlar jamiyat barqarorligining tayanchi, yoshlar tarbiyasining ma'naviy asosiga aylangan.

O'zbekiston olimlari orasida professor Xayrulla Islomov qadriyatlar mohiyatini quyidagicha izohlaydi: “Qadriyatlar – bu tarixiy xotira va madaniy ong asosida shakllangan, ijtimoiy ongda mustahkam o'rin egallagan axloqiy, estetik, diniy va mafkuraviy tushunchalardir”⁴. Bu ta'rifga ko'ra, qadriyatlar nafaqat shaxsiy axloq me'yorlari, balki jamiyatda birdamlik, totuvlik va o'zaro hurmatni ta'minlovchi kuchdir.

Yoshlar ma'naviyatini shakllantirishda esa qadriyatlarning beqiyos ahamiyati bor. Ma'naviyatdan yiroq, o'z tarixini va milliy qadriyatlarini unutgan yosh avlod begona g'oyalar ta'siriga tez tushadi. Shu bois, qadriyatlarni zamonaviy ta'lim tizimi orqali yoshlarning ongiga singdirish dolzarb vazifa hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev ham bu borada ta'kidlaydi: “Yosh avlodning qalbi va ongini mustahkamlashda, ularni har qanday yot va zararli ta'sirlardan himoya qilishda qadriyatlarimizga suyanan holda harakat qilishimiz lozim”⁵.

Akademik Baxtiyor Tursunov o'z tadqiqotlarida qadriyatlar orqali shaxsda milliy o'zlik, vatanparvarlik, fuqarolik pozitsiyasi shakllanishiga urg'u beradi. U bunday deydi: “Qadriyatlar – bu shaxsni ijtimoiylashuvga, ya'ni jamiyatga moslashishga undovchi ichki kuchdir”⁶. Demak, qadriyatlar shunchaki tarixiy meros emas, balki ijtimoiy faol fuqaroni tarbiyalash vositasidir.

Milliy qadriyatlarimizning asosini tashkil etuvchi mehnatsevarlik, halollik, mehr-oqibat, sabr-toqat, kattalarga hurmat kabi fazilatlar nafaqat o'zbek xalqining, balki umuminsoniy qadriyatlarning ajralmas qismidir. Shu jihatdan, ular dunyoqarashimizni

³ Shavkat Mirziyoyev, Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston – bizning eng asosiy maqsadimiz, - T,: “O'zbekiston”, 2017, 55-bet.

⁴ Islomov X. Milliy qadriyatlar va ma'naviyat. – T,: “Ma'naviyat”, 2018, - 26-bet.

⁵ Shavkat Mirziyoyev, Yangi O'zbekiston – inson qadriyatini ulug'laydigan jamiyat, - T,: “ozbekiston”, 2021, 43-bet.'

⁶ Tursunov B. Qadriyatlar va shaxs tarbiyasi, - T,: “Fan va texnologiya”, 2020, 51-bet

shakllantirishda, ijtimoiy munosabatlarni tartibga solishda, hatto davlat va jamiyat oʻrtasidagi ishonchni mustahkamlashda ham muhim rol oʻynaydi.

Zamonaviy ijtimoiy muhitda esa qadriyatlarni asrab-avaylash va targʻib qilishga yangi yondashuvlar talab etiladi. Jumladan, ommaviy axborot vositalarida, ijtimoiy tarmoqlarda, taʼlim va tarbiya jarayonida qadriyatlarni jozibali, tushunarli va zamonaviy shaklda yetkazish zarur. Professor Gʻaybulla Yoʻldoshev bu borada shunday deydi: “Milliy qadriyatlarni zamonaviy talqinda talqin qilish, ularni yosh avlod tafakkuriga yaqinlashtirish eng samarali usuldir”⁷.

Xulosa shuki, qadriyatlar jamiyatning ichki ijtimoiy muvozanatini saqlovchi, inson qalbini tarbiyalovchi, maʼnaviy immunitetni shakllantiruvchi kuchli vosita boʻlib xizmat qiladi. Ularni asrab-avaylash, yoshlar ongiga singdirish va zamon talablari asosida rivojlantirish – bu bizning umumiy maʼnaviy burchimizdir.

Xulosa

Yuqoridagi fikr-mulohazalardan kelib chiqib aytish mumkinki, qadriyatlar jamiyatning maʼnaviy poydevorini tashkil etuvchi, xalq ruhiyatini ifoda etuvchi va ijtimoiy hayotni uygʻunlashtiruvchi muhim omildir. Ayniqsa, hozirgi globallashuv va tezkor axborot oqimlari davrida milliy qadriyatlarni asrash, ularni yoshlar ongiga singdirish yanada dolzarb vazifaga aylanmoqda. Chunki oʻz qadriyatini tanigan, anglagan va unga tayanib yashaydigan yoshlar hech qachon begona gʻoyalarga ergashmaydi, balki oʻz millatining kelajagi uchun fidokor boʻlib yetishadi.

Davlatimiz rahbari Shavkat Mirziyoyev taʼkidlaganidek: “Maʼnaviy boylik va qadriyatlar yoʻq joyda hech qanday taraqqiyot boʻlishi mumkin emas”⁸. Bu fikr bizdan har qanday islohot va yangilanishni, eng avvalo, maʼnaviyatimizga, milliy qadriyatlarimizga tayanib olib borishni talab qiladi.

Oʻzbekistonning kelajagi bugungi yoshlarning maʼnaviy yetukligiga bogʻliq ekan, ularni barkamol shaxs qilib tarbiyalashda qadriyatlarning oʻrni beqiyosdir. Shunday ekan, biz yoshlar oʻzligimizni anglash, milliy gʻurur va maʼnaviy tozalikni saqlashda qadriyatlarimizni chuqur oʻrganib, ularni hayotimiz mezoniga aylantirishimiz zarur.

Qadriyatlarni himoya qilish – bu faqat madaniy yoki maʼnaviy masala emas, balki bu millatning kelajagini asrash, uning oʻzligini saqlab qolish harakatidir. Har birimiz bu jarayonning faol ishtirokchisi boʻlishimiz kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar roʻyxati:

1. Islomov X. Milliy qadriyatlar va maʼnaviyat. – Toshkent: Maʼnaviyat, 2018. – 128 b.

⁷ Yoʻldoshev Gʻ. Maʼnaviyat asoslari, =T,: “Oʻzbekiston”, 2016 =89-bet

⁸ Mirziyoyev Sh. Yangi Oʻzbekiston strategiyasi, =T,: “Oʻzbekiston”, 2022, =29-bet.

2. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston – bizning eng asosiy maqsadimiz. – Toshkent: O‘zbekiston, 2017. – 64 b.
3. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston – inson qadrini ulug‘laydigan jamiyat. – Toshkent: O‘zbekiston, 2021. – 112 b.
4. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2022. – 400 b.
5. Tursunov B. Qadriyatlar va shaxs tarbiyasi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020. – 148 b.
6. Yo‘ldoshev G‘. Ma’naviyat asoslari. – Toshkent: O‘zbekiston, 2016. – 192 b.